

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

 О.Б. Жильцов
« _____ » 2016 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

2.3.2 ВВПП ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ РОБОТИ З
ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ

спеціальність 012 Дошкільна освіта (ОКР «спеціаліст»)

Педагогічний інститут

Київ – 2016

Психолого-педагогічні основи роботи з обдарованими дітьми : роб. навч. прог. [для студентів спеціальності 7.01010101 «Дошкільна освіта»] / уклад. О.А. Венгловська. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016.

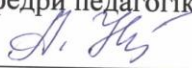
Укладач:

Венгловська Олена Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

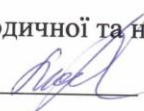
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол від 07.09 2016 року № 2

Завідувач кафедри педагогіки та психології

 Г. І. Іванюк

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

 М. А. Машовець

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <i>0101 Педагогічна освіта</i>	Варіативна частина циклу професійної підготовки	
	Спеціальність <i>012 Дошкільна освіта</i>		
Модулів – 3	Спеціальність (професійне спрямування): організатор дошкільної освіти, вихователь дітей дошкільного віку	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 108 год.		Семестр	
		1-й	2-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>«спеціаліст»</i>	18 год.	6 год.
		Семінарські	
		18 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		66 год.	96 год.
		Модульний контроль	
		6 год.	-
Вид контролю: ПМК			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Психолого-педагогічні основи роботи з обдарованими дітьми» – формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх вихователів, організаторів дошкільної освіти із проблеми обдарованості дошкільників: методичної, діагностичної, проєктивної, організаторської, інформаційної, комунікативної та ін.

Завдання дисципліни:

- формувати у студентів розуміння сутності проблеми обдарованості та особливостей її проявів у дошкільному віці;
- розвивати здатність до діагностування обдарованості дітей дошкільного віку та розробки програм їх індивідуального розвитку;
- формувати готовність до проєктування розвивального середовища, планування, організації, координування розвивальної діяльності з обдарованими дітьми дошкільного віку в умовах ДНЗ та в сім'ї.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **знати:**

- сутність проблеми обдарованості;
- особливості її прояву у дітей дошкільного віку;
- методи діагностики різних видів дитячих обдарувань у дітей дошкільного віку;
- форми, методи роботи з обдарованими дітьми дошкільного віку;
- особливості організації методичної роботи з проблем обдарованості дітей дошкільного віку;

уміти:

- добирати методи та здійснювати діагностику різних видів дитячих обдарувань;
- розробляти програми індивідуального розвитку обдарованих дітей дошкільного віку;
- розв'язувати основні суперечності у розвитку обдарованих дітей дошкільного віку;
- проєктувати освітнє розвивальне середовище ДНЗ;
- проводити методичну роботу з вихователями щодо підвищення їх фахового рівня з проблеми роботи з обдарованими дітьми;
- здійснювати педагогізацію батьків з проблеми розвитку обдарованих дітей дошкільного віку.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНОСТІ

Тема 1. Наукові підходи до проблеми розвитку обдарованості (2 год.)

Концептуальні підходи до проблеми розвитку обдарованої особистості в західній та українській психології та педагогіці. Історичний огляд психолого-педагогічних досліджень обдарованості. Сутність поняття «обдарованість». Природа обдарованості. Задатки та спадкові анатомо-фізіологічні основи обдарованості. Роль соціального оточення у формуванні обдарованості.

Вікові можливості та передумови розвитку обдарованості у дітей дошкільного віку. Види обдарувань дітей дошкільного віку: художня, музична, літературна, математична, соціальна. Розвиток творчої спрямованості у дошкільному віці.

Тема 2. Методи діагностики обдарованості (2 год.)

Поняття діагностики. Види методик діагностики обдарованості у дошкільному віці. Визначення показників обдарованості. Особливості організації діагностики й обстеження дітей дошкільного віку. Принципи організації діагностики. Методи діагностики. Етапи діагностики.

Модуль II. ПРОЕКТУВАННЯ РОЗВИВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ

Тема 3. Організаційно-педагогічні умови створення середовища ДНЗ для розвитку різних видів дитячих обдарувань (2 год.)

Поняття розвивального середовища. Психолого-педагогічні умови, принципи його створення на рівні ДНЗ, вікової групи. Психолого-педагогічні умови розвитку дитячих обдарувань.

Тема 4. Психолого-педагогічні умови розвитку різних видів дитячих обдарувань (4 год.)

Види розвивальних програм для обдарованих дітей дошкільного віку. Принципи розробки розвивальних програм для роботи з обдарованими дітьми. Особливості врахування стратегії розвитку обдарованих дітей у розробці програмово-методичного забезпечення.

Модуль III. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНА РОБОТА В ДНЗ З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ

Тема 5. Особливості організації методичної роботи щодо розвитку обдарованих дітей (4 год.)

Роль методичного кабінету в організації роботи з обдарованими дітьми. Функції вихователя-методиста, особливості організаційно-методичної роботи з педагогічними кадрами, види, форми і методи контролю за створенням середовища в ДНЗ для розвитку обдарованих дітей.

Тема 6. Організація суб'єкт-суб'єктної взаємодії вихователів із обдарованими дітьми (2 год.)

Психолого-педагогічний супровід обдарованих дітей в ДНЗ. Готовність вихователів до роботи з обдарованими дітьми. Форми, методи роботи педагога з обдарованими дітьми. Особливості перспективного планування роботи з обдарованими дітьми в ДНЗ (річний план роботи ДНЗ, план роботи вихователя). «Продуктивні» та «репродуктивні» форми методи навчання. Історія розвитку дослідницького навчання. Експеримент в дошкільному навчальному закладі, пізнавальний інтерес і дослідницька активність.

Тема 7. Виховання обдарованих дітей дошкільного віку в сім'ї (2 год.).

Особливості виховання обдарованих дітей у сім'ї. Вимоги до створення розвивального середовища в сім'ї. Виховні стратегії. Типи батьківського ставлення до дитячої обдарованості. Педагогізація батьків з проблеми обдарованості дітей дошкільного віку.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма								Заочна форма					
	усього	у тому числі							у тому числі					
		л	с	лаб	інд	с.р.	мкр		усь ого	л	п	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Модуль 1														
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНОСТІ														
Тама 1. Наукові підходи до проблеми розвитку обдарованості	16	2	2			12								
Тема 2. Методи діагностики обдарованості	14	2	2			10								
Модульний контроль	2						2							
Разом за змістовим модулем 1	32	4	4			22	2							
Змістовий модуль 2. ПРОЕКТУВАННЯ РОЗВИВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ														
Тема 3. Організаційно-педагогічні умови створення середовища ДНЗ для розвитку різних видів дитячих обдарувань	18	2	4			12								
Тема 4. Психолого-педагогічні умови розвитку різних видів дитячих обдарувань	16	4	2			10								
Модульний контроль	2						2							
Разом за змістовим модулем 2	36	6	6			22	2							
Змістовий модуль 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНА РОБОТА В ДНЗ З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ														
Тема 5. Особливості організації методичної роботи щодо розвитку обдарованих дітей	16	4	4			8								
Тема 6. Організація суб'єкт-суб'єктної взаємодії вихователів із обдарованими дітьми	12	2	2			8								
Тема 7. Виховання обдарованих дітей дошкільного віку в сім'ї	10	2	2			6								
Модульний контроль	2						2							
Разом за змістовим модулем 3	40	8	8			22	2							
1														
Усього годин	108	18	18			66	6							

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність базових понять психолого-педагогічних джерел	2
2	Поняття про загальну та спеціальну обдарованість	2
3	Методика діагностики обдарованості дітей дошкільного віку	2
4	Теорії раннього розвитку дітей дошкільного віку	2
5	Вимоги до розробки розвивальних програм для роботи з обдарованими дітьми дошкільного віку	2
6	Особливості організації розвивальної діяльності з дітьми дошкільного віку	2
7	Методична робота в ДНЗ розвитку різних видів дитячих обдарувань	4
8	Педагогізація батьків з проблеми розвитку обдарованих дітей дошкільного віку	2

6. Самостійна робота

Самостійна робота є однією зі складових навчального процесу. При цьому студент набуває навичок самостійно оволодівати знаннями; здійснювати аналіз, співставлення досвіду роботи дошкільних навчальних закладів з обдарованими дітьми. За результатами вивчення вміти проектувати роботу з обдарованими дітьми дошкільного віку.

Метою самостійної роботи є формування пізнавальної активності студентів, формування у них компетенцій роботи з різними групами джерел, поглиблення та розширення вже здобутих знань.

Щоб якісно виконати самостійну роботу необхідно: опрацювати рекомендовану літературу, варто занотувати власні міркування та узагальнення, що виникають у процесі роботи з теоретичними джерелами, обґрунтовуючи їх теоретичними положеннями.

Тематика самостійних робіт (у вигляді проекту):

1. Розроблення та презентація однієї із форм методичної роботи для вихователів ДНЗ (семінар, семінар-практикум, консультація тощо) щодо розвитку різних видів дитячих обдарувань.
2. Розроблення та презентація елементів системи роботи з дітьми дошкільного віку щодо розвитку різних видів дитячих обдарувань.
3. Розроблення та презентація системи роботи ДНЗ з батьками щодо їх педагогізації з проблеми розвитку різних видів дитячих обдарувань.
4. За результатами вивчення практики сучасних дошкільних навчальних закладів роботи з обдарованими дітьми розробити власну модель проекту роботи дошкільного навчального закладу з обдарованими дітьми.

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання самостійної роботи.

Критерії оцінювання самостійної роботи

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Чіткість визначення та формулювання мети проекту	3 бали
2.	Відповідність завдань меті проекту	3 бали
3.	Логічність побудови структури проекту	3 бали
4.	Науковість викладу змісту проекту	3 бали
5.	Адекватність методів меті і завданням проекту	3 бали
6.	Повнота виконання та презентація результатів	7 балів
7.	Методичне портфоліо	8 балів
Разом		30 балів

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	29-30	Відмінно
Достатній	24-25	Добре
Середній	19-20	Задовільно
Низький	14	Незадовільно

7. Методи навчання

І. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- **Словесні:** лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція), семінари, пояснення, розповідь, бесіда, дискусія.
- **Наочні:** спостереження, ілюстрація, демонстрація за допомогою мультимедійної дошки.
- **Практичні:** вправи, моделювання ситуацій, вирішення проблемних завдань.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; пізнавальні ігри; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

8. Методи контролю

Тестовий контроль, модульні контрольні роботи, самооцінка і самоаналіз.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Макс. сума балів
Форми роботи	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3				
Лекції	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9
Семінарські заняття	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	99 (для розрахунку 66 балів)
Самостійна робота	30									30
МКР	25		25			25				75
180 : 100 = 1,8										180

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS	Значення оцінки	Оцінка за шкалою університету	За національною шкалою
A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками	90 – 100 Балів	відмінно
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	82 – 89 Балів	добре
C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	75 – 81 Балів	
D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	69 – 74 Балів	задовільно
E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	60 – 68 Балів	
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з	35 – 59 Балів	незадовільно

	можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання		
F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	1– 34 Балів	

10. Методичне забезпечення

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ мультимедійні презентації;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Богоявленская Д.Б. Психология творческих способностей / Диана Борисовна Богоявленская. – М. : Издат. центр «Академия», 2004. – 96 с. ^{i*}
2. Марінушкіна О. Є. Організація роботи з обдарованими дітьми в закладах освіти : навч.-метод. посіб. / О. Є. Марінушкіна, Г. В. Шубіна. – Х. : Видав. група «Основа»; «Тріада +», 2008. – 144 с.*
3. Савенков А. И. Психология детской одаренности / Александр Ильич Савенков. – М.: Генезис, 2010. – 440 с. : ил. – (Учебник XXI века). ^{ii***}
4. Савенков А. И. Путь к одаренности : исследовательское поведение дошкольников / Александр Ильич Савенков. – СПб. : Питер, 2004. – 272 с. : ил. ***
5. Туріщева Л. В. Особливості роботи з обдарованими дітьми / Людмила Василівна Туріщева. – Х. : Вид. група «Основа», 2008. – 122, [6] с.: ил. – (Серія «Психологічна служба школи»). *

Додаткова література:

1. Белова Е. С. Одаренность малыша: раскрыть, понять, поддержать : пособие для воспитателей и родителей / Елена Сергеевна Белова. – 2-е изд. – М. : Моск. психол.-соц. ин-т ; Флинта, 2001. – 144 с. *
2. Доровской А. И. Сто советов по развитию одаренности детей : родителям, воспитателям, учителям / Анатолий Иванович Доровской. – М. : Рос. пед. агенство, 1997. – 312 с. *
3. Одаренность и возраст. Развитие творческого потенциала одаренных детей : учеб. пособ. / под ред. А. М. Матюшкина. – М. : Изд-во Моск. психол. соц. ин-та ; Воронеж : НПО МОДЭК, 2004. – 192 с. *
4. Психологические факторы развития одаренной личности : моногр. / Р. А. Пономарева-Семенова, Д. К. Королев, О. В. Зазимко и др; АПН

- Украины. Институт психологии им. Г. С. Костюка. – Житомир : ЖГУ им. И. Франка, 2007. – 186 с.*
5. Рабочая концепция одаренности / под ред. Д. Б. Богоявленской, В.Д. Шадрикова. – 2-е изд., расшир.и перераб. –М., 2003. – 88 с. *

ⁱ Державно-науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського

ⁱⁱ Бібліотека кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка